

У НОВОМЕ САДУ У УТОРАК 22 ФЕБРУАРА 1872.

ПОЗОРИШТЕ.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

ИЗЛАЗИ ЧЕТИРИ ПУТА ПРЕКО НЕДЕЉЕ. — СТОЈИ ЗА НОВИ САД 40, А НА СТРАНУ 60 НОВЧИЋА МЕСЕЧНО. —
ЗА ОГЛАСЕ НАПЛАЋУЈЕ СЕ ОД ЈЕДНЕ ВРСТЕ 3 И 30 НОВ. ЗА ЖИГ СВАКИ ПУТ.

ШАРАН.

(Наставак.)

Ана. Е, сад само да испадне за руком! Ал' оће, оће, та он верује сваком чуду, само женама не верује, — ал' нека, кад сам се и ја наканила да једаред начиним русваја! Давно то мене тишти, што смо ми жене најлуђа створења! Видићемо, ко ће сад бити луђи. Обу да га залудим, не били се опаметио, другог му лека не знам. А као што је сад све горе почeo, не знам на што би изашло. Из овога шарана сад морају понићи и сватови, и учитељство! Тад ће шаран и Панту да научи памети; — мало ће горко бити, ал' ће се после засладити. Ха, ха, ха, мбрам унапред да се смејем. (Узме корпу и одлази.)

ПРИЗОР V.

Панта (долази.)

Панта. Што јесте, јесте, баш вајн дечко тај мој Станко! Само ми је нешто здраво замишљен! Бадава, суђено је њему да буде славан човек, то се не да сакрити; ал' док га виде само у Карловци, свако ће да каже: тек, тек пантин син ваља! Као што сам наумио, при том остаје: сутра се путује. Сад још ово мало да оконам што сам почeo, (копа) јер ено стоји и у вечитом календару: шта човек за млада месеца заради, од тога има троструку асну. За што је то тако, ја не знам, ал' то су тајне божије, што човек не може да добучи, а још је мој дед говорио: што на ште срце урадиш то ћеш најкупље продати. Боже мој, како су му-

дири били, ти наши стари! Попа ми је, истина, говорио, да то ништа не треба веровати, да су то само врачбине! Јест, врачбине, а што и он врача кад не верује? Та и ономад је најмио девет надничара, да му виноград режу. Баш сам бројао, три пута три девет! — А, рекох, попо, не ћеш сакрити, уватио сам ја тебе, дакле девет, па тако му виноград и роди боље него ичији. Па још он може казати да не врача! Таки су ти учени људи, што знају, то крију, а нама једнако предикују: Не ваља врачати, не ваља врачати, а ту баш и лежи најдубља мудрост. Сад већ и ја тако радим! И ја кажем, да не држим на врачбине, ал' само кад би све докучити могао. Хо, хо, — шта је ово? Гле, Бог и душа, ако ово није чудо, — риба! (Извади шарана.) Тако ми бога шаран, па жив! Гле, гле, како се праћака, канде сам га у Дунаву уловио. Е, сад нека ми ко каже, да не бива свашта на свету! А на последај за што не би и било. Човек не треба ничему да се чуди, свашта има свога узрока, само га ваља наћи, — тако вели стара књига. (Мисли се.) Овде је подводно, шаран је несташан, ови димшићи и тако су већ толику рибу расплашили, можда се мигољио, мигољио кроз земљу, док није дошао чика панти под ашов, да му се понуди за печење. — а петак је, таман како ваља. Е, сад коме да кажем не би ми веровао. (Виче.) Жено! О, жено!

(Наставиће се.)

ПИСМА ИЗ СРБИЈЕ.

(Вајмар. — Србин, немачки глумац. — Прва скупштина глумаца целе Немачке. — Један летимичан предлог.)

(Наставак.)

Напомену три случаја ради којих се може глумац отпуштити: 1) ако учини кривицу ради које дође под истрагу; 2) ако насрне на управитеља, редитеља или капелника; 3) ако у игри скандалозним начином увреди публику.

На послетку рече: „Господо управитељи, који сте међу нама, не зазирите ни мало од нас! Задах демократскога духа, који веје у нашим радовима, не ће вам ни у колико наудити. На против! Он ће вам још већма учврстити положај као вођима позоришним. Поверите се овоме духу! Поверите се нама; видећете да смо бољи — него што нас казују. Хоћемо ли, да не попусти позоришна уметност, онда је последње време, да расправимо унутарње питање, да реформишимо и главу и удове, а у ово пре свега спада дисциплинаран закон. Ако ово урадимо, онда ћемо моћи изаћи пред отаџбину и њезине заступнике и потражити од њих заштите и признање: да је позориште доиста јаван завод за образовање и облагорођавање, и т. д.“

По овоме примљени су предлози: да се глумцу за казан може узети до половину месечне плате; да на 14 дана објави отпушт изузимљући кад се отпушта за неморално владање и јавни скandal; да болеснога глумаца, поред позоришнога, може лечити и приватни лекар, и ако се ова двојица у мњењу о здрављу његову размимо-илазе, онда да се позове на оцену званични лекар; да члану, који преко шест недеља болује, може управа отказати на 4 недеље; да чланови, који немају више од 35 талира месечно губе кад су болесни само трећину своје плате; да се на свршетку месеца имена кажњених обзнате, и т. д.

Овим је завршена прва седница. По по-дне у $4\frac{1}{2}$ сахата искутили су се сви чланови па отишли те походили шилеров дво-

рац, а отуд отишли на гробље кнежевској kostурници. Пре уласка у канелу изгово-рио је Барнај из Франкфурта беседу. После краткога увода рече: „Данас смо ми били први глумци, који се састаше, да већају о друштвеним и уметничким питањима, па ето смо и овде први; јер ово је први случај, да су чланови позоришта заједнички дошли овом светом месту; ми не до-лазимо у гали с бурном свирком и певан-ком ни с венцима лаворовима — тихо и скрушену стојимо овде, а у срцу нам је као побожном поклонику пред гробом светим; на дар донесосмо најсрдачније саучешће, безграницно поштовање и уски-пела осећања људима, који умреше, али — који ће вечно живети.“

„Ево ово је кнежевска гробница. И доиста је то, пријатељи, права кнежевска гробница. Овде тихо почивају владаоци вајмарскога дома — а овде кнежеви духа! Илеменитост владајачкога дома овде нам се најјасније указује: за живота посадише кнежеве царства духовнога до престола свога, а мртве их положише поред себе у једном истом дому.“

„Чим да дамо израза нашим осећањима кад приступимо сандуцима? Све што би овога ради покушали, било би несавршено; свака реч би била бесмислена према оном звучном гласу што у нашој унутарњости звони.“

„Тихо и ћутом приступимо светим местима и бацимо тужно-жалостан, али поносит поглед на остатке великих самртника и мртвих великана.“

„Ступимо, а собом понесимо свету, узвишену успомену!“

Са свечаном типином сви сиђоше у гробници. Цвећем обасуше гробове. Изузетно беше допуштено, да из безбројних лаворових венаца, који покриваху гробове, истргну по

који листак за усомену. За тим су походили православну цркву.

На другој седници, сутра дан, прочитано је писмо баварскога краља, који изјављује, да му је мило што су се глумци већ једном сложили да сами свој положај поправе. За тим се приступило

(Наставиће се.)

раду. Поднесене су и претресане основе по којима би сви чланови глумачких позорница ступили у сталну заједницу ради свога унапређења и умнога и моралнога. Појединости овога предлога са свим су за себне природе и сматрам са свим излишно наводити их.

Л И С Т И Ј И.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(„Маријана.“) У среду 16. фебруара гледасмо у позоришту нов комад: „Маријану“, позоришну игру у 5 раздела, коју је за српску позорницу удесио Милојко Хрваћанин. Овај се комад пре једно дванадесет година давао на свима позорницама и свуда се допао. Од то доба оде мало по мало у заборав, и може бити да се не би српска публика с њиме ни сада упознала, да не беше нашег вредног превадајчика позоришних дела М. Хрваћанини, који је тај комад дотерао према данашњем укусу позоришног света, па га још и зачинио раденичким питањем. Тим је начином комад, који је и иначе пун позоришног ефекта, постао „модерним“ и моћи ће се дugo одржати на позорници, нарочито ако се тако добро, лепо и складно одигра, као што то беше овога вечера. Заиста је наслада човеку, кад му ништа не мути уживање, па кад се тако само с похвалом може да сети свију цриказивача, а то је реткост у нас. Таке представе дају право уметничко уживање, а до тога би требало да је нашим глумцима увекстало, ако желе да докажу, да су појмили свој лепи ал' и тежак задатак, ако желе доћи до части и славе правих уметника!

Представа је испала, као што већ споменуто, да не може боље бити. Ружићка (Маријана) приказивала је јад и тугу, чемер и невољу несретне жене и бедне матере тако верно, тако истинито, тако живо, да те је морала потрести. Њена вештачка игра тога вечера остаће у спомену свију гледалаца. Ружић (Берtran) верно је изнео све прте поводљива ал' добра срца човека, који са своје поводљивости упропашћује и породицу своју и себе. Та је слика тако верна и жива била, да си се заборавио, да се то тек на позорници збива. Брани (Реми) с особитом вољом и вештином изнео нам је лакоумна, ал' за то ипак непокварена човека. Игра му беше тога вечера тако природна, па баш за то и лепа, да је се неси могао нагледати. Ј. Маринковића (Грофица Бисијерева) била је и

по спољашњем изгледу и по држању аристократкиња, која срећу своју налази у томе, што може друге људе усрећити. Недељковић (Бисијер) беше ванредно добар. У тој улоги отресао се био и своје обичне крутости и неприродног кретања. Шта више и говорио је много лепше него што то обично чини. Нека и у другим својим улогама тако исто ради, па ће мало по мало дотерати до тога, да се и лепо креће и лепо говори на позорници. Суботић (Апијани) добро је обележио све прте у карактеру тога препреденог уље, као што је Апијани, који не бира средства кад обе да дође до цели своје. Такве улоге увек му добро испадају за руком. И све остале глумце и глумице у овом комаду морамо тек с хвалом споменути. Свима неко је уписано у заслугу што су и поједине сцене, као и пр. сватови и призор пред гостионицом „код винове лозе“, тако живо и складно испле.

Д. Ружић и Д. Ружићка ступили су у овом комаду последњи пут пред овдашњу публику пре поласка свога у Београд. Наше позориште много губи у њима, особито с тога, што у невреме одлазе, ал' шта ћемо, кад се не можемо изједначити с Београдом, нарочито што се тиче удобног живота и плате глумаца, па ћемо тако до века страдати и мучити се за друге.

К ЊИЖЕВНОСТ.

* * (Нове књиге.) Трошком Матице далматинске изашла је књига: Radišu bog româže, с енглескога, прерадио Михаило Павловић. У Задру 1872, на 8-ни, стр. 190. Цена 60 нов. Налази се на продају у књижарницама и код поверилика Матице далматинске, као: у Задру код Сп. Артале, Ј. Вагнера; у Обровцу код Владимира Шимића; у Шибенику код Ђ. Граховца; у Книгу код Ал. Катића; у Спљету код Вида Морпурга; у Макарској код А. Риболовића; у Корчули код Абр. Толентина; у Дубровнику код Претнера и проф. Луке Зоре; у Котору код проф. Јак. Групковића; у Доброти код П. Каменаровића; у Будви код Ф. Серзентића; у Сењу код Луштера.

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

ПРЕТПЛАТА.

ПРЕДСТАВА 30.

БРОЈ 20.

У НОВОМЕ САДУ У УТОРАК 22 ФЕБРУАРА 1872

У НОВОЈ ПОЗОРИШНОЈ ДВОРANI:

ШАРАН.

ШАЉИВА ИГРА У ЈЕДНОЈ РАДЊИ, ОД ЈОВАНА ЈОВАНОВИЋА.

ОСОБЕ:

Панта Динарић, вртар	Соколовић.	Први	Шешић.
Ана, жена му	Ј. Поповићева.	Други	Бунић.
Станко, син им, свршен при- правник	Станчић.	Трећи	Лукић.
Савка, сироче у ћомшилуку	Л. Хадићева.	Четврти	Живковић.
Футошки кнез	Хацић.	Пети	Лесковић.

Збива се у Футогу.

ЗА ТИМ:

ЛУДНИЦА.

ШАЉИВА ИГРА У 1 РАДЊИ, ПО ДЕСАЖИЈЕРУ, ПОСРБИО Ј. ЂОРЂЕВИЋ.

ОСОБЕ:

Цветковић, доктор у лу- дници	Зорић.	Стеван Соколовић	Недељковић.
Пава, његова ѕини	М. Недељковићка.	Мажибрadiћ, берберин (луд)	Рашић.

НА ПОСЛЕТКУ:

ПРВИ САСТАНАК.

ШАЉИВА ИГРА У 1 РАДЊИ, С ПЕВАЊЕМ, ПО СКРИВУ ПРЕРАДИО И. ВУЧЕТИЋ, МУЗИКА ОД А. МАКСИМОВИЋА.

ОСОБЕ:

Драгић	Зорић.	Светозар Савић	Недељковић.
Драгићка	Ј. Поповићева.	Нешић, драгићев шурак . . .	Суботић.
Љубица, њихова ѕини	Л. Хадићева.	Јован, слуга	Рашић.

У четвртак 24 фебруара: „НОВИ ПЛЕМИЋ.“ Позоришна игра у 5 раздела, од Гернера,
посрбио Л. Телечки.

ПОЧЕТАК У 7 А СВРШЕТАК У 9 И ПО САХАТА.